

Erfgoed Gelderland

Stichting Erfgoed Gelderland

Beleidsplan 2021-2024

Werkplan 2021

Erfgoed Gelderland

Inhoud

1.	Cultuur en erfgoed in beweging	3
2.	Inleiding Erfgoed Gelderland	4
3.	Erfgoed is actueel in Gelderland	5
4.	Samen verleden toekomst geven.....	6
	4.1 Missie.....	6
	4.2 Visie	6
	4.3 Hoofddoelen 2021-2024.....	6
	4.4 Kenmerken Erfgoed Gelderland	6
5.	Werkwijze sluit aan op behoeften erfgoedveld	7
	5.1 Aansluiten op de provinciale uitgangspunten.....	8
6.	Uitwerking doelen in producten en diensten	9
	6.1 Kennis ontwikkelen.....	9
	6.2 Zichtbaarheid vergroten	9
	6.3 Verbinding met de omgeving versterken	9
7.	Boekjaarsubsidie en andere opdrachten.....	11
8.	Werkplan 2021	12
9.	Begroting 2021	15
	Toelichting op de begroting.....	15

1. Cultuur en erfgoed in beweging

Het cultuur en erfgoedveld is altijd in beweging. Aan de ene kant omdat de hedendaagse materiële en immateriële omgeving langzaam verandert in erfgoed. Aan de andere kant omdat het verleden en de zichtbare overblijfselen daarvan altijd worden gewaardeerd en geïnterpreteerd vanuit de actualiteit. De grote afhankelijkheid van subsidies en fondsen maakt ook dat het culturele- en het erfgoedveld soms een speelbal zijn van politieke inzet en belangen.

Erfgoed Gelderland ziet een aantal trends en ontwikkelingen die de komende jaren van invloed zullen zijn op het Gelderse erfgoedveld dat door Erfgoed Gelderland wordt ondersteund. Allereerst gaat het om de COVID-19 pandemie die in het voorjaar van 2020 begon en waarvan nog niet duidelijk is hoe lang deze gaat duren. Met name de publiekstoegankelijke erfgoedorganisaties kampen met de gevolgen van de pandemie en de anderhalve-metersamenleving. Erfgoed Gelderland is in samenwerking met de provincie Gelderland een periodiek onderzoek gestart om in de gaten te houden hoe het met deze organisaties gaat. Erfgoed Gelderland is ook betrokken bij het plan van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) met betrekking tot een Noodplan Collecties.

In de zomer van 2020 brachten veel Nederlanders de vakantie noodgedwongen in eigen land door en het was merkbaar druk in Gelderland. De positieve ervaringen met vakantie dichtbij kunnen ook de komende jaren voor een grotere toeloop zorgen waarvan de musea en opengestelde monumenten kunnen profiteren. Dit kan een impuls zijn voor de ontwikkeling van het activiteitenaanbod en een nog betere samenwerking en afstemming onderling met de sector en met ondernemers.

Samenwerken en verbinden van mensen en organisaties is een eis die steeds luider klinkt vanuit overheden en fondsen. Het is in veel gevallen een voorwaarde voor financiering, omdat nog verdere versnippering leidt tot zwakke organisaties.

De digitaliseringstrend komt in een volgende fase. Naast het digitaliseren op zich, is er nu ook meer aandacht voor de vindbaarheid, bruikbaarheid en zichtbaarheid van content op nationale en internationale platforms en via zoekmachines. De presentaties van de gedigitaliseerde collecties en verhalen zijn niet alleen vindbaar op websites, het gaat ook om innovatieve toepassingen met behulp van apps en games en toepassingen in musea en bezoekerscentra. Dankzij deze digitalisering zijn publieksactiviteiten steeds minder locatiegebonden en daarmee samenhangend zijn de collecties beter toegankelijk voor een steeds diverser publiek.

Er wordt in alle sectoren gesproken over meer aandacht voor diversiteit en inclusie. Erfgoed Gelderland draagt bij aan deze ontwikkeling met de projecten Ieders Museum, Slavernijverleden en Erfgoedfestival. Het streven is om een andere manier van kijken en denken op gang te brengen. Dit geldt voor de eigen organisatie en voor het erfgoedveld dat wordt ondersteund.

Gemeenten zien de meerwaarde van de inzet van erfgoed en archeologie om bij te dragen aan de identiteitsvorming van de inwoners en de toeristische profilering. Hier liggen kansen voor de lokale erfgoedaanbieders voor samenwerking en ontwikkeling.

Erfgoed Gelderland wil zelf als organisatie in beweging zijn en vooroplopen om veranderingen in gang te zetten en verbindingen tot stand te brengen.

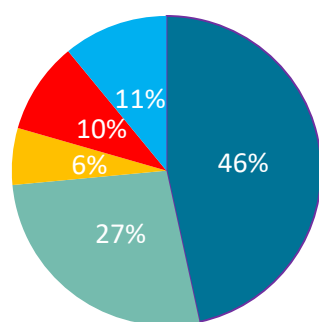
2. Inleiding Erfgoed Gelderland

Erfgoed Gelderland is een organisatie met een bijzondere historie. In 1957 werd het opgericht door 30 Gelderse erfgoedorganisaties die beter wilden samenwerken en kennis delen. Deze stichting groeide, dankzij een structurele subsidie van de provincie Gelderland, in de jaren tachtig van de 20ste eeuw uit tot een ondersteuningsbureau voor de Gelderse erfgoedsector. In opdracht van de provincie ondersteunde de stichting het brede Gelderse erfgoedveld. In 2010 werd samen met het Gelders Archief de coöperatie Erfgoed Gelderland UA opgericht, waardoor het ondernemerschap van de samenwerkende erfgoedsector juridisch werd gescheiden van de ondersteuning door de provincie Gelderland. Door de personele unie van zowel Raad van Toezicht als Raad van Bestuur zijn stichting en coöperatie nauw met elkaar verbonden.

Richting de 220 leden vormen de medewerkers van de stichting het bureau van de coöperatie. Hier kunnen de leden advies krijgen, worden relevante projecten geïnitieerd en is een aantal diensten ondergebracht die de onderlinge samenwerking bevorderen. De provincie bereikt via de stichting Erfgoed Gelderland het grootste en meest relevante deel van het Gelderse erfgoedveld. Naast de ondersteuningstaak die de stichting in opdracht van de provincie uitvoert, voert de stichting extra (actuele en flexibele) projecten uit in opdracht van de provincie of Gelderse gemeenten. Zowel de basisondersteuningstaak als de extra projecten komen ten goede aan de professionaliteit, de brede samenwerking en de ontwikkeling van het Gelderse erfgoedveld.

In het voorjaar van 2019 heeft Erfgoed Gelderland een onderzoek uitgevoerd waarbij is gekeken naar waardecreatie van de coöperatie richting de leden¹. Hiervoor is met een groot aantal leden, in wisselende samenstelling, gesproken. Uit het onderzoek kwam naar voren dat Erfgoed Gelderland

Verdeling leden Erfgoed Gelderland

- musea (102)
- historische verenigingen (59)
- bibliotheken en archieven (13)
- landgoederen en monumenten (21)
- overig (24)

waarde heeft voor de leden als: zij zich gehoord voelen; hun praktische kennis en ondersteuning wordt geboden; een visie wordt uitdragen die gericht is op heden en toekomst; zij trots kunnen zijn op de coöperatie.

Ten aanzien van het bureau van de coöperatie kwamen drie wensen naar voren:

1. Behouden: praktisch advies, toegankelijkheid van de medewerkers, snel contact;
2. Versterken: advisering rondom bedrijfsvoering en financiën, meedenken in complexe vraagstukken van de leden;
3. Ontwikkelen: erfgoedlobby richting overheden en fondsen, feiten en cijfers leveren als basis voor strategische ontwikkeling van de erfgoedsector (individueel en gezamenlijk).

Belangrijk aandachtspunt is de heterogeniteit van de 220 erfgoedorganisaties die lid zijn van de coöperatie. Zij hebben gemeen dat zij

¹ <https://erfgoedgelderland.nl/wp-content/uploads/2019/10/Coo%CC%88peratie-Erfgoed-Gelderland-factsheet-3.pdf>
<https://erfgoedgelderland.nl/wp-content/uploads/2019/10/Waardecreeatie-door-samenwerken-en-kennis-delen-volledig-rapport-def.pdf>

erfgoedcollecties beheren en deze publiek toegankelijk maken. Zij verschillen in bedrijfsprocessen en schaalgrootte, waardoor de ondersteuningsbehoefte ook sterk uiteenloopt. Erfgoed Gelderland onderkent deze overeenkomsten en verschillen en wil tegemoet komen aan de uiteenlopende behoeften. Voor de middelgrote en kleine leden bestaat de toegevoegde waarde van Erfgoed Gelderland met name uit de individuele collectieve ondersteuning. De grote leden zien vooral meerwaarde in de strategische lobby die uitgaat van Erfgoed Gelderland als collectief.

Bij de beleidsontwikkeling voor de periode 2021-2024 zijn bovenstaande punten betrokken.

3. Erfgoed is actueel in Gelderland

Erfgoed is van alle mensen. Het staat niet alleen in musea, maar is overal om ons heen. Erfgoed is bovendien actueel, omdat het Gelderlanders (jong en oud, geworteld en recent gevestigd) een houvast biedt in een globaliserende wereld. Mensen kunnen zich het beste staande houden als zij zich ergens thuis voelen. Het begrijpen van de eigen leefomgeving leidt bovendien tot betrokkenheid en eigenaarschap; tot behoud, ontwikkeling en verbinding in de Gelderse regio's.

Maar erfgoed gaat pas leven als er historische verhalen over worden verteld die het betekenis geven in de actualiteit. Deze *applied history* kan helpen bij het ontwikkelen van een nieuwe blik op de dagelijkse werkelijkheid, die soms confronterend is maar aanzet tot reflectie. Erfgoed Gelderland draagt vol overtuiging bij aan het versterken van de maatschappelijke relevantie van het Gelderse erfgoed.

De provincie Gelderland sluit nauw aan bij deze visie op erfgoed en geschiedenis in haar Uitgangspuntennotitie (juni 2020), waarin het kader wordt geschetst voor de komende jaren². De kernwoorden in deze uitgangspuntennotitie zijn: *verbinden, verwonderen, duurzaam toegankelijk en ruimte voor de regio's*. Zie 5.1 voor de uitwerking van deze provinciale thema's.

Voor de realisatie van de publicatie Verhaal van Gelderland en voor een aantal deelprojecten die daaronder vallen³ heeft Erfgoed Gelderland in 2019 en 2020 provinciale subsidie ontvangen. De uitwerking van Verhaal van Gelderland zal ook de volgende beleidsperiode volop aandacht krijgen. De presentatie van de publicatie in mei 2022 is een geschikt moment om flexibel in te spelen op de reacties die dan zullen komen. Op basis van de reacties van inwoners en partnerorganisaties kunnen nieuwe activiteiten opgezet worden met als doel het Verhaal van Gelderland te verbinden met de inwoners van Gelderland.

In 2020 is voor de zesde maal het erfgoedfestival georganiseerd. Met de residenties van tien diverse kunstenaars op tien Gelderse erfgoedlocaties in combinatie met een sterke communicatie door middel van vlogs, blogs en sociale media is gezocht naar een vernieuwende aanpak om erfgoed en historie betekenis te geven en in te zetten bij de actualiteit.

² Deze notitie is in juni 2020 door GS aan PS gestuurd en zal in de loop van het najaar door PS worden besproken en vastgesteld. Het is mogelijk dat er wijzigingen in deze visie worden aangebracht.

³ Zoals o.a. digitalisering tijdschriften historische verenigingen, erfgoedvrijwilliger.nl, Schatkamers (3D-gaming met Gelderse topstukken) en het stripboek 'Het Verloren Hertogdom'.

4. Samen verleden toekomst geven

In het voorjaar van 2020 zijn missie en visie van Erfgoed Gelderland bijgesteld. ‘Samen verleden toekomst geven’ blijft de kern van de missie. Nieuw is de grotere nadruk op zelfbewustzijn en zichtbaarheid en het actief versterken van de samenwerking binnen en buiten het erfgoedveld. Daarin liggen de kansen om het erfgoed ook voor de toekomst relevant te houden. De verbondenheid van stichting en coöperatie komt in deze ambities bij elkaar.

4.1 Missie

Erfgoed geeft een anker in een snel veranderende wereld. Het begrijpen van de eigen leefomgeving leidt tot betrokkenheid en eigenaarschap; tot behoud, ontwikkeling en verbinding. De coöperatie Erfgoed Gelderland vertelt het verhaal van de regio, samen en in samenhang. Dit doen we in afstemming met Gelderse en landelijke partners en overheden. We vertellen het verhaal aan de hand van erfgoedcollecties en verbinden het met actuele thema’s in de samenleving. Als coöperatie vormen we een krachtig netwerk dat offline en online samenwerkt, elkaar inspireert en innovatie genereert, op basis van vertrouwen in elkaar. Samen verleden toekomst geven.

4.2 Visie

Door de krachten te bundelen is de coöperatie als geheel, maar zijn ook de leden individueel beter in staat om een samenhangend verhaal over te brengen aan het publiek en verbindingen aan te gaan buiten het erfgoedveld. De leden van de coöperatie worden hierbij gestimuleerd, ondersteund en gefaciliteerd door het bureau van de coöperatie. De coöperatie heeft zelf geen personeel in dienst; de ondersteunende en uitvoerende taken zijn in handen van de stichting Erfgoed Gelderland, het bureau van de coöperatie. De stichting wordt gesubsidieerd door de provincie Gelderland. De ondersteuning door het bureau van de coöperatie vindt plaats op individueel, collectief en strategisch niveau. De leden worden gestimuleerd bij het realiseren van hun sociaal-maatschappelijke rol. Het is in deze tijd belangrijk om verbindingen te leggen tussen erfgoed en toerisme, zorg & welzijn, duurzaamheid en participatie. Kennis ontwikkelen, vergroten van zelfbewustzijn en zichtbaarheid en het versterken van de verbanden met de omgeving maken het ‘samen verleden toekomst geven’ concreet.

4.3 Hoofddoelen 2021-2024

De geformuleerde doelen waar Erfgoed Gelderland in de periode 2021-2024 aan wil werken, zijn afgeleid van de hiervoor beschreven ontwikkelingen en sluiten aan op de werkzaamheden van de afgelopen jaren en de kernpunten van de provinciale uitgangspuntennotitie.

1. Kennis ontwikkelen (professionalisering, innovatie)
2. Zichtbaarheid vergroten (in- en externe communicatie en activiteiten)
3. Verbinding met de omgeving versterken (actualiteit en ontwikkeling)

Deze drie hoofddoelen worden in hoofdstuk 6 uitgewerkt.

4.4 Kenmerken Erfgoed Gelderland

De stichting Erfgoed Gelderland, het bureau van de coöperatie Erfgoed Gelderland, wordt gevormd door medewerkers met kennis van (kunst)geschiedenis, archeologie, collectiebeheer, digitalisering, publieksbereik, educatie, communicatie en bedrijfsvoering. In totaal bestaat de organisatie uit 13 fte,

verdeeld over 17 medewerkers⁴. Erfgoed Gelderland beheert zelf geen collecties; het is een tweedelijns organisatie die direct en indirect werkt voor het Gelderse erfgoedveld.

De Gelderse erfgoedorganisaties die regelmatig een beroep doen op Erfgoed Gelderland bestaan voor een belangrijk deel uit vrijwilligersorganisaties of organisaties waar veel vrijwilligers werkzaam zijn. De medewerkers zijn erop toegerust om deze kleine organisaties te ondersteunen, maar weten ook verbindingen te leggen tussen de kleine en de grote Gelderse organisaties. Dankzij zijn lange historie is er bij Erfgoed Gelderland veel kennis aanwezig over het totale erfgoedveld in de provincie.

De komende periode zal de eigen interne werkwijze worden herzien en aangepast, rekening houdende met:

- thuiswerken en overleg op afstand;
- duurzaam gedrag bevorderen, in de eigen organisatie maar ook als voorbeeld naar het erfgoedveld;
- netwerkbijeenkomsten en cursussen op een andere manier organiseren, in kleinere groepen of via videobellen, waarbij altijd aandacht is voor het waarborgen van kwaliteit en het onderhouden van de contacten;
- motivatie en inspiratie van de medewerkers;
- aandacht voor diversiteit en inclusie.

5. Werkwijze sluit aan op behoeften erfgoedveld

De medewerkers van de stichting Erfgoed Gelderland, het bureau van de coöperatie, ondersteunen het erfgoedveld vanuit drie invalshoeken: individueel, collectief en strategisch.

Individuele ondersteuning is belangrijk bij (vrijwilligers)organisaties in ontwikkeling en transitie waarbij de focus eerst gericht is op de interne organisatie en het (her)krijgen van grip op de directe omgeving. Kennisontwikkeling en professionalisering spelen hierbij een belangrijke rol.

Collectieve ondersteuning leidt tot samenwerking en het onderling delen van kennis. Erfgoed Gelderland heeft een aantal producten / diensten die gericht zijn op het versterken van de individuele organisaties door middel van een collectieve benadering. Digitalisering speelt hierbij een voorname rol. Collectie Gelderland (collecties) en mijnGelderland (verhalen) zijn de belangrijkste exponenten van deze werkwijze. Beide websites en achterliggende samenwerkingsverbanden bestaan al ruim twintig jaar. Van meer recente datum zijn de platforms Reizen in de Tijd (educatief aanbod voor het basisonderwijs) en Erfgoedvrijwilliger (vraag en aanbod van vrijwilligers). Onderdeel van de collectieve ondersteuning zijn ook de diverse kleinere, subsectorale netwerkgroepen van coöperatieleden. Zij komen enige malen per jaar bij elkaar; uitwisseling van ervaringen staat hierbij centraal.

De strategische ondersteuning richt zich op de belangenbehartiging van de leden richting provincie, gemeenten en op het landelijke niveau. Erfgoed Gelderland participeert actief in de collegiale netwerken van erfgoedhuizen, museumconsulenten en educatiemedewerkers. Vanuit deze netwerken is er geregeld overleg met de Museumvereniging, het Erfgoedplatform van

⁴ Aantal medewerkers en formatieplaatsen per 01-01-2021. Eventuele tijdelijke projectmedewerkers zijn niet meegenomen.

brancheorganisatie Kunsten '92, de RCE en het ministerie van OCW. De komende jaren zal er, onder de noemer van het doel 'zichtbaarheid vergroten', meer aandacht zijn voor de strategische belangen van het Gelderse erfgoedveld.

Digitalisering speelt een belangrijke rol bij alle activiteiten van Erfgoed Gelderland. Het gaat hierbij zowel om de eigen interne werkwijze als om het adviseren over het digitaliseren van collecties, het digitaal verzamelen van verhalen en het adviseren over het toepassen van digitale technieken in presentaties richting publiek. Aandacht gaat uit naar het structureren van data, gebruiken van standaarden en in kaart brengen van gebruiks- en beeldrechten.

De combinatie online en offline is belangrijk bij alle projecten en diensten; het zorgt voor een breed bereik van alle doelgroepen.

5.1 Aansluiten op de provinciale uitgangspunten

Eind juni 2020 werden de kaders van het nieuwe provinciale beleid zichtbaar in de Uitgangspuntennotitie waar Provinciale Staten in het najaar van 2020 een besluit over zullen nemen. In deze Uitgangspuntennotitie staan vier kernwoorden centraal. Op welke wijze deze kernwoorden aansluiten aan op de ambities van Erfgoed Gelderland, wordt hieronder uitgewerkt. Op welke wijze de kernwoorden daadwerkelijk in provinciaal beleid worden omgezet, wordt pas in de loop van het najaar van 2020 duidelijk. De hoofdlijnen van het nieuwe beleid van Erfgoed Gelderland waren op het moment van verschijnen van de notitie al geformuleerd. Om die reden zijn onderstaande kernwoorden niet verwerkt in de doelstellingen van Erfgoed Gelderland.

Het verbinden van erfgoedorganisaties onderling en van erfgoed met andere terreinen zit in het DNA van Erfgoed Gelderland. Dankzij de jarenlange band met het provinciale erfgoedveld kennen de medewerkers de organisaties en zien zij snel kansen tot samenwerken en uitwisseling van ervaringen.

Het bewaren van collecties en verhalen is arbeidsintensief en er is kennis nodig van moderne (digitale) technieken om te zorgen dat bewaren leidt tot duurzame borging op een langere termijn. Erfgoed Gelderland adviseert over het inrichten van collectiedepots en het ophalen van verhalen door middel van oral history. Bovendien wijst Erfgoed Gelderland erop hoe belangrijk het is om collecties, afbeeldingen en verhalen digitaal vast te leggen en te ontsluiten. Daarvoor gelden veel regels rond privacy en auteurs- en beeldrechten. De duurzame toegankelijkheid is hier nauw mee verbonden.

Het aspect van verwonderen heeft betrekking op het breed toegankelijk maken voor het publiek. Wij helpen organisaties om de juiste vertaalslag te maken, de leukste thema's en invalshoeken te kiezen voor hun publiekstoepassing en daarna aan te sluiten bij de juiste vertel- en presentatietechnieken om bezoekers te verleiden en te verwonderen. Hierbij horen moderne technieken als virtual reality, augmented reality en gaming. Ook voor erfgoededucatie op school is de verwondering een belangrijk aspect om de informatie te laten bekijken.

Elke Gelderse regio heeft eigen historische kenmerken en verhalen. Veel erfgoedorganisaties richten zich vooral op het eigen verhaal en het eigen voortbestaan. Zij vergeten daarbij soms dat de burens in deels hetzelfde verhaal of een bijzonder aanvullend verhaal vertellen. Ook beseffen zij soms onvoldoende welk goud zij in handen hebben en hoe zij inwoners, bedrijven en toeristen hier kennis van kunnen laten nemen. In samenwerking met gemeenten wil Erfgoed Gelderland graag werken aan regionale thema's en speerpunten en de onderlinge samenwerking bevorderen. Resultaat hiervan kan zijn dat de verhalen meer body krijgen en herkenbaarder zijn en dat mensen en organisaties zich

vooral gaan richten op zaken waar ze goed in zijn en samenwerking aangaan met anderen om de leemten op te vullen.

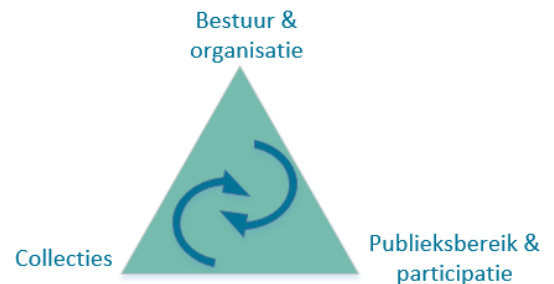
6. Uitwerking doelen in producten en diensten

De drie hoofddoelen sluiten aan op de provinciale uitgangspunten en worden gerealiseerd door middel van een aantal structurele activiteiten, aangevuld met korter lopende projecten.

6.1 Kennis ontwikkelen

Het ontwikkelen van kennis rondom erfgoed is onderverdeeld in drie inhoudelijke richtingen: Bestuur & Organisatie, Collecties en Publieksbereik & Participatie. Structureel is er aandacht voor:

- Digitaal erfgoedplatform Collectie Gelderland. Leden ontsluiten en digitaliseren eigen collecties, leren van anderen via het netwerk;
- Individuele advisering die aansluit op de kennisbehoefte van dat moment (oa. gevolgen van COVID-19);
- Homogene deelnetwerken (bv. de netwerken middelgrote stadsmusea, historische verenigingen) stimuleren en faciliteren, uitwisseling kennis van 'de werkvloer';
- Projecten sluiten aan bij de behoefte en de actualiteit. Projecten hebben vaak een doorlooptijd van enige jaren met aandacht voor de borging van de opgedane kennis. Actuele thema's van projecten die al in 2019 van start gingen: Slavernijverleden, Citizen Science in archeologie (Erfgoed Gezocht);
- Scholing en training over uiteenlopende onderwerpen; geboden middelen en niveau zijn divers, van *e-learning*-trainingen tot trainingen op locatie en symposia of colleges via de universiteit.

6.2 Zichtbaarheid vergroten

Er is de afgelopen jaren veel bereikt door samen te werken binnen het erfgoednetwerk. De zichtbaarheid van deze output voor het erfgoedveld zelf, voor overheden en voor het brede publiek kan vergroot worden. Dit doen we door:

- Corporate communicatie versterken;
- Promotie en kwaliteit versterken van de digitale erfgoedplatforms mijnGelderland (geschiedenis in verhalen), Erfgoedvrijwilliger (vraag en aanbod vrijwilligerswerk) en Reizen in de Tijd (educatie basisonderwijs);
- Presentatie van de publicatie Verhaal van Gelderland (2022) benutten voor promotie van bijzondere locaties en objecten die dat verhaal zichtbaar maken;
- Ieders Museum / Gelderse Museumdag;
- Erfgoedfestival;
- De Gelderse Erfgoedmonitor (kengetallen als beleidsinstrument) presenteren zodat de erfgoedorganisaties stevige handvatten hebben voor de eigen positionering.

6.3 Verbinding met de omgeving versterken

De omgeving van Erfgoed Gelderland is uiteraard in de eerste plaats die van de eigen provincie, maar zij strekt zich ook uit naar de rest van het land, de Duitse grensstreek en het verdere Europa.

In Gelderland wil Erfgoed Gelderland de verbinding met de leden en met partners als de Radboud Universiteit (op diverse terreinen, maar met name de leerstoel Gelderse geschiedenis), Toerisme VAN en Omroep Gelderland versterken om samen het erfgoed zichtbaarder maken en te stimuleren dat het erfgoed wordt ingezet bij het maken van beleid dat zich richt op actuele maatschappelijke uitdagingen.

Tijdens de afgelopen beleidsperiode is het netwerk op landelijk en Europees niveau hechter geworden, met name door concrete projecten. Het Overleg Provinciale Erfgoedinstanties Nederland (OPEN) werkt samen in landelijke projecten op het vlak van digitalisering en vrijwilligers. Bij deze landelijke thema's leidt samenwerking op dit schaalniveau tot meer efficiency en een betere inzet van middelen (provinciale en landelijke overheden, fondsen). Met zusterorganisaties Erfgoedhuis Zuid-Holland en Landschap Erfgoed Utrecht zal ook de komende jaren de publieks- en netwerkondersteuning worden voortgezet van de Romeinse Limes als gevolg van de Unesco-nominatie (beoogd voor 2021). Deze samenwerking zal ook na de verwerving van de Unesco-status worden gecontinueerd.

Het Euregioproject (Interreg V) Rijnland.Xperiences heeft geleid tot een versterking van het grensoverschrijdende culturele netwerk. Momenteel vinden er vanuit Duitsland verkenningen plaats om de komende jaren tot een nieuw grensoverschrijdend project te komen, met als thema de Hanze. Ook in breder Europees verband is ons netwerk hechter geworden, met name door het lidmaatschap van erfgoed-ngo Europa Nostra. Mede dankzij dit lidmaatschap waren we de afgelopen jaren in staat om, samen met zusterorganisatie Erfgoed Brabant, enkele zeer succesvolle internationale jongerenconferenties op poten te zetten, onder de naam 'The Future is Heritage'. Gelderse jongeren waren hierin goed vertegenwoordigd en hebben Gelderland zo op de Europese erfgoedkaart gezet.

De volgende verbindingen zullen de komende periode worden versterkt:

- Educatie (onderwijs) en samenwerken met HBO en universiteit.
- Een jongerenpanel van erfgoedprofessionals tussen de 18 en 30 jaar;
- Publieksarcheologie. De belangstelling voor archeologie neemt de laatste jaren sterk toe bij een steeds breder publiek, zoals mag blijken uit de Gelderse Archeohotspots, de deelname aan de Nationale Archeologiedagen in Gelderland en het succes van het Romeinennetwerk;
- Sector overschrijdende verbindingen, gericht op het inzetten van erfgoed ten behoeve van actuele maatschappelijke uitdagingen;
- Versterken van regionale verbindingen binnen bestaande netwerken en activiteiten;
- Verdere afstemming en concretisering van de landelijke verbindingen met de andere erfgoedhuizen binnen OPEN, de provinciale museumconsulenten binnen het Landelijk Contact Museumconsulenten (LCM), de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, de Museumvereniging, Digitaal Erfgoed Nederland, Netwerk Digitaal Erfgoed en het Erfgoedplatform van Kunsten'92;
- Versteven van de bijzondere samenwerkingsband met Erfgoed Brabant (landelijk en internationaal);
- Koesteren van ons Europese netwerk, in het bijzonder in Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen.

7. Boekjaarsubsidie en andere opdrachten

De begroting van Erfgoed Gelderland voor het jaar 2021 gaat uit van de doorlopende boekjaarsubsidie vanuit de periode 2017-2020, toen Erfgoed Gelderland tot de Gelderse basis werd gerekend. De subsidie zorgt voor het basisniveau waarmee de organisatie in stand kan worden gehouden en aan de doelen Kennis, Zichtbaarheid en Verbinden inhoud wordt gegeven. De inzet van de medewerkers is het belangrijkste en kostbaarste instrument van de organisatie. Vanuit de boekjaarsubsidie is er tevens financiële ruimte voor onderhouden en activeren van de netwerken, de corporate communicatie en de begeleiding en webredactie van de complexe database van Collectie Gelderland. Nieuwe projecten worden betaald door middel van externe financiering. Soms zijn dit aanvullende provinciale opdrachten, soms zijn dit subsidies van (landelijke) fondsen of opdrachten van erfgoedorganisaties of gemeenten.

Het door de provincie Gelderland toegekende budget 2021 voor Erfgoed Gelderland bestaat uit:

Wat	Provinciaal budget	Toelichting
Boekjaarsubsidie	€ 966.350,00	De subsidie zorgt voor het basisniveau waarmee de organisatie in stand kan worden gehouden en aan de doelen Kennis, Zichtbaarheid en Verbinden inhoud wordt gegeven.
Leerstoel	€ 51.350,00	Prof dr. Dolly Verhoeven werkt vanuit de Radbouduniversiteit aan publieksprojecten, vaak in samenwerking met Erfgoed Gelderland. Actueel is de Publicatie Verhaal van Gelderland (mei 2022 afgerond).
Publieksarcheologie	€ 81.874,00	Archeohotspots, Nationale Archeologiedagen Gelderland, Romeinennetwerk, Erfgoed Gezocht (citizen science; verbinding leggen tussen wetenschap en publiek)
Ieders Museum / Gelderse Museumdag	€ 141.262,00	Dit project wordt inhoudelijk nog verder uitgewerkt in nauwe samenwerking met de provincie en de gedeputeerde Peter Drenth.
Website Collectie Gelderland	€ 23.000	Bijdrage provincie aan extra kosten voor hosting en basisonderhoud van de vernieuwde website, na overdracht van de website van de provincie aan Erfgoed Gelderland.
Totaal	€ 1.263.836,00	

In 2021 zullen met de provincie gesprekken worden gevoerd over de invulling van de taken voor de jaren 2022-2024.

8. Werkplan 2021

Hieronder is concreet uitgewerkt welke activiteiten er in 2021 worden uitgevoerd.

De drie hoofddoelen waaraan wordt gewerkt zijn:

1. Kennis ontwikkelen (professionalisering, innovatie)
2. Zichtbaarheid vergroten (in- en externe communicatie en activiteiten)
3. Verbinding met de omgeving versterken (actualiteit en ontwikkeling)

Per doel wordt een aantal concrete activiteiten genoemd. De cijfers tussen haakjes verwijzen naar de toelichting op de volgende pagina.

	Doel	Activiteiten/diensten	uren	Totale uren
1	Kennis ontwikkelen	Collectie Gelderland (1)	2032	
		Individuele advisering	850	
		Geschiedenis en Oral History (2)	50	
		Netwerken faciliteren en stimuleren	245	
		Diversiteit en Slavernijverleden (3)	624	
		Scholing en training (4)	670	
	Totaal Kennis Ontwikkelen			4471
2	Zichtbaarheid vergroten	Corporate communicatie	1316	
		Webredacties MG, RidT, erfgoedvrijwilliger e.a. (5)	1579	
		Verhaal van GLD verbreden (6)	315	
		Onderzoek en kengetallen (7)	150	
		Ieders Museum / Gelderse Museumdag	372	
		Erfgoedfestival	470	
		Ondersteuning provinciale projecten zoals WO2 / Vrijheid, Gelderse School, Storyline Romeinen (8)	80	
	Totaal Zichtbaarheid vergroten			4282
3	Verbindingen versterken	Netwerk Gelderse partners	315	
		Educatie en jongeren betrekken (9)	629	
		Publieksarcheologie, Archeohotspots (10)	879	
		Innovatie en aanloop nieuwe samenwerkingsprojecten (11)	2989	
		Provinciaal, Landelijk en internationaal netwerk (12)	700	
	Totaal Verbindingen versterken			5179
	Intern beleid, bestuur en organisatie			3556
	Totaal uren directe projecten en ondersteuning daarvan			17.506

- 1) **Collectie Gelderland.** De website is in opdracht van de provincie Gelderland in 2019 en 2020 ingrijpend vernieuwd. Het eigenaarschap van de site komt in 2021 terug bij Erfgoed Gelderland. Voor kwaliteitsverbetering, ontwikkeling digitalisering, vergroten aantal gedigitaliseerde collecties, worden erfgoedorganisaties begeleid en ondersteund. Het zijn intensieve langdurige projecten die, zeker bij kleinere organisaties, gericht zijn op het op een structureel andere wijze laten kijken naar de eigen collectie.
- 2) **Geschiedenis en Oral History.** Een beperkt aantal uren dat gebruikt wordt voor het op peil houden van de eigen kennis over ontwikkelingen in het vak, naast het samenwerken met de buitengewoon hoogleraar Gelderse geschiedenis, Dolly Verhoeven. Projecten rondom een thema of een plek, waar door middel van Oral History het verleden weer omhoog wordt gehaald, worden uitgevoerd op offertebasis en komen niet ten laste van de boekjaarsubsidie.
- 3) **Diversiteit en Slavernijverleden.** Een onderzoeksproject dat in 2019 gestart is en in 2020 bij een paar musea onder de aandacht is gebracht. In 2021 zullen de resultaten van het onderzoek breder verspreid worden. Inzet is bewustwording van collectiebeheerders en het delen van verhalen over onbekende objecten die horen bij het slavernijverleden. Naast het thema slavernij ook aandacht voor Indische verhalen (samenwerking met Bronbeek) en ruimte om flexibel in te spelen op de actualiteit van dit onderwerp.
- 4) **Scholing en training.** Er wordt gewerkt aan een doorgaande lijn van scholing en training die bestaat uit een aantal basistrainingen die via een e-learning systeem worden aangeboden, tot verdiepende bijeenkomsten op locatie waar ervaringen worden uitgewisseld, tot modules die worden aangeboden door de Radboud universiteit of de Business Academy Nederland. Daarnaast zullen er series lezingen online worden aangeboden.
- 5) **Webredacties.** Erfgoed Gelderland voert de webredactie over een aantal publiekswebsites. Voor de content van de websites wordt intensief samengewerkt met het brede erfgoedveld. De webredactie zorgt voor kwalitatief hoogstaande websites en borging van de geleverde content. Veel aandacht gaat ook uit naar analyse van het webbezoek, beeldredactie en auteursrechten. De websites die beheerd worden zijn: www.mijngelderland.nl (geschiedenis in verhalen), www.collectiegelderland.nl (collectiewebsite), www.reizenindetijd.nl (platform voor erfgoededucatie), www.erfgoedvrijwilliger.nl (vraag en aanbod vrijwilligerswerk), www.schijnwerpersopdeveluwe.nl (website hoort bij Cultuur & Erfgoedpact van de Noord-Veluwe). Er wordt kennis en ervaring gedeeld met het landelijke netwerk van andere erfgoedhuizen die vergelijkbare website beheren.
- 6) **Verhaal van Gelderland** verbreden. Vanuit Erfgoed Gelderland worden er meerdere initiatieven ontplooid waardoor de auteurs van de publicatie Verhaal van Gelderland (onder redactie van Dolly Verhoeven), zich betrokken en gehoord voelen. Organiseren van lezingen en bijeenkomsten, plaatsen van verhalen op mijnGelderland die het boek niet gehaald hebben, stimuleren van lokaal historisch onderzoek dat aansluit bij de thema's uit de publicatie. In 2021 worden de plannen uitgewerkt rond de publicatie van het boek en de wijze waarop heel Gelderland hierbij kan worden betrokken.
- 7) **Onderzoek en kengetallen.** De Gelderse Erfgoedmonitor wordt ook in 2021 uitgevoerd, zodat de gevolgen van de crisis inzichtelijk worden gemaakt. Er worden initiatieven ontplooid om te stimuleren dat de erfgoedorganisaties de uitkomsten van het onderzoek gebruiken om het eigen beleid aan te scherpen.
- 8) **Ondersteuning provinciale projecten.** Vanuit de provincie worden diverse mooie projecten geïnitieerd waar Erfgoed Gelderland graag bij betrokken is en zo nodig als leadpartner bij wil optreden. Jaarlijks worden uren besteed aan de aanloop naar of begeleiding van dergelijke projecten. Als een project in de uitvoeringsfase zit worden uren en materiële kosten op dat project geboekt.

- 9) **Educatie en jongeren.** Directie en leerkrachten van basisscholen besluiten of zij tijd willen steken in erfgoededucatie en of een bezoek aan een erfgoedlocatie daar onderdeel van uitmaakt. Erfgoed Gelderland zet daarom in op het netwerk met Cultuur Oost en de Centra voor Cultuureducatie (26 CCE's in Gelderland) om erfgoededucatie te borgen. Daarnaast worden met name musea begeleid in het ontwikkelen van lessen die aansluiten bij de wensen van het onderwijs. Hiervoor wordt vaak een beroep gedaan op subsidie van het Fonds Cultuurparticipatie (FCP).
Erfgoed Gelderland wil investeren in de volgende generatie die voor het erfgoed zorgt door een jongerenpanel op te zetten van jongeren tussen de 18 en 30 jaar. Hiervoor wordt samengewerkt met Erfgoed Brabant en op Europees niveau met Europa Nostra (jongerenconferenties *The Future is Heritage*).
- 10) **Publieksarcheologie** en archeohotspots. Voortzetting van de succesvolle resultaten met de Archeohotspots die bijdragen aan de lokale samenwerking en het Romeinen netwerk dat aansluit bij het landelijke Limesproject met de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Daarnaast is publieksarcheologie interessant voor toerisme en vragen steeds meer gemeenten om inspiratie en ondersteuning op dat gebied. Er zal een vervolg komen op Erfgoed Gezocht (citizen science) in samenwerking met gemeenten en de Universiteit Leiden (FCP).
- 11) **Innovatie en aanloop nieuwe projecten.** Het erfgoedveld is in ontwikkeling. Niet alleen de erfgoedorganisaties zelf vragen om ondersteuning bij vernieuwing en verandering, ook hun gemeenten of ondernemers (met name die uit de toerismesector) zien dat erfgoed en cultuur kunnen helpen bij het realiseren van andere doelen. Het is onduidelijk wat de gevolgen zijn van COVID-19 en of erfgoedorganisaties extra ondersteuning nodig hebben om hun bedrijfsvoering weer op gang te helpen of helaas af te bouwen. Erfgoed Gelderland heeft ruimte in de jaarbegroting opgenomen om flexibel te zijn en in te kunnen spelen op vragen die er komen vanuit bijvoorbeeld de regio's, de nieuwe Cultuur- en Erfgoedpacten en de publicatie Verhaal van Gelderland.
- 12) **Netwerk versterken.** Erfgoed Gelderland, een zelfbewuste organisatie met een stevige achterban, speelt ook landelijk en internationaal een prominente rol. Dankzij deze inzet blijft Gelderland op de hoogte van bredere ontwikkelingen, bv. op het vlak van digitalisering, kan Gelderland mee profiteren van Rijks- en Europese middelen en wordt Gelderland op een positieve manier vertegenwoordigd buiten zijn eigen grenzen.

9. Begroting 2021

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
	€	€	€
BATEN (1)			
Exploitatie	913.538	940.944	966.350
Ieders Museum	133.542	137.548	141.262
Publieksarcheologie	77.400	79.722	81.874
Leerstoel	50.000	50.000	51.350
Collectie Gelderland			23.000
Totaal	1.571.603	1.208.214	1.263.836
LASTEN			
Directe loonkosten (2)	933.134	818.583	834.351
Indirecte loonkosten	107.738	74.500	69.500
Kosten voor huisvesting, ICT en organisatie	76.439	110.917	149.373
Directe activiteitenlasten	121.877	145.161	159.262
Directe activiteitenlasten leerstoel	50.180	50.000	51.350
Directe kosten overige projecten	271.279		
Totaal	1.560.647	1.199.161	1.263.836
BEDRIJFSRESULTAAT	10.956	9.053	-
Opbrengst projecten derden (3)	309.790	324.500	131.260
Kosten projecten derden	-289.299	-324.500	-131.260
Bijzondere baten en lasten	-29		
BIJZONDER RESULTAAT	20.462	-	-
RESULTAAT	31.418	9.053	-

Toelichting op de begroting

- 1) Zie toelichting in hoofdstuk 7
- 2) Voor de berekening van de loonkosten wordt uitgegaan van de 'Regels ruimte voor Gelderland 2016'. De loonkosten worden berekend met de methode van de directe kosten plus een vaste opslagsystematiek van 20%. De gemiddelde loonkosten van Erfgoed Gelderland (direct + indirect) is €52,- per uur.
- 3) Dienstverlening coöperatie (€25.000), bijdrage Cultuur Oost voor erfgoededucatie (€30.000) en geschatte opbrengst extra projecten / opdrachten (€75.000). Opdrachtgevers in de afgelopen jaren waren o.a. gemeenten, leden, provincie Gelderland en provincie Utrecht, RCE en ondernemers of financiering van FCP of Mondriaanfonds voor een specifiek project. Op dit moment lopen meerdere gesprekken over projecten voor 2021, er is echter nog niets concreet. Vanuit de ervaring van afgelopen jaren is het realistisch om een in te verdienen bedrag op te nemen in deze begroting.